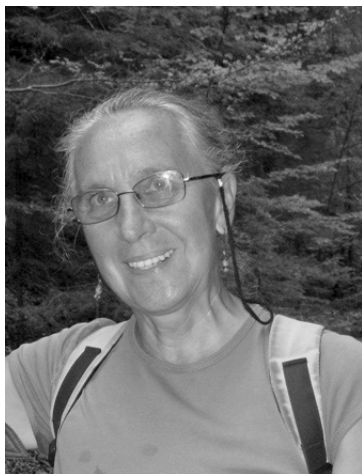

СЛОВАЦЬКОМУ БОТАНІКУ, ДОКТОРУ МАРІЇ ЗАЛІБЕРОВІЙ – 70

Знаному словацькому ботанику, педагогу, Заслуженому члену Словацького ботанічного товариства та лауреату медалі імені Голубі (2005), доктору наук, прекрасній жінці Марії Заліберовій (RNDr. Maria Zaliberova, CSc.) у жовтні 2015 року виповнилося сімдесят. Вона – фахівець високого гатунку, відома оригінальними науковими дослідженнями в галузі флори та рослинності Словаччини, зокрема синантропної, ерудована, енергійна, жвава, захоплена вивченням рослинного світу.

Марія Заліберова народилася 29 жовтня 1945 р. у старовинному містечку Гнуста (район Римаєвська Субота, край Банська Бистриця, Словаччина). Змалечку полюбила природу, ліс, рослини, з якими її вперше ознайомив батько, що працював лісничим. Дитячі враження, безперечно,

вплинули на її захоплення рослинним світом і подальший вибір професії. Після закінчення місцевої середньої школи Марія Заліберова продовжила навчання на природничому факультеті Університету імені Коменського у Братиславі (1963–1968), де захистила дипломну роботу на тему «Угрупування літоральної зони середньої та нижньої течії річки Попрад». Згодом стажувалася в Ботанічному інституті Словацької академії наук, навчалася в аспірантурі, продовжуючи розпочаті в університеті геоботанічні дослідження. У 1974 р. успішно захистила докторську дисертацію на тему «Літоральні угруповання річки Попрад». Працювала спочатку асистентом, згодом – науковим співробітником, а від 1981 року і дотепер вона – старший науковий співробітник.

Дослідження Марії Заліберової охоплюють різноманітні аспекти вивчення рослинного світу Словаччини. Це, зокрема, рудеральна рослинність Східнославацької низовини та відстійників цукрових заводів Західнославацького краю, угруповання союзів *Bidention tripartiti* Nordh. 1940 і *Agropyro-Rumicion crispi* Nordh. 1940 та класів *Salicetea purpureae* Moog 1958 і *Molinio-Arrhenatheretea* R. Tx. 1937, синантропна рослинність біосферного резервату «Східні Карпати» та ін.

Марія Заліберова є співавтором багатотомного видання «Vegetácia Slovenska», зокрема в другому томі «Synantropná vegetácia» (1997) опрацювала рудеральні угруповання, в третьому томі «Vegetácia mokradí» (2001) – порядок *Convolvuletalia sepium* R. Tx. 1950, у п'ятому томі «Travinno-bylinná vegetácia»

(2014) – клас *Molinio-Arrhenatheretea*. Спільно з колегами склала перелік та охарактеризувала рослинні угруповання Словаччини – «Diagnostic, constant and dominant species of the higher vegetation units of Slovakia» (2008), розробила електронну експертну систему з ідентифікації синтаксонів «Travnobylinná vegetácia Slovenska – elektronický expertný systém na identifikáciu syntaxónov» (2007).

Як визнаний фахівець Марія Заліберова є експертом-консультантом з питань фітоценології багатотомного видання «Flora Slovenska», інвазійних видів рослин, з розробки принципів і методів знищення вибраної групи інвазійних видів рослин при Міністерстві охорони навколишнього середовища Словацької Республіки. Впродовж 1992–1994 років дослідниця залучалася як експерт для оцінки проектів міжнародної асоціації з оцінки впливу на довкілля (EIA – Environmental Impact Assessment) і як відповідальний виконавець з питань біоти під час розробки закону про оцінку впливу неаборигенних видів на довкілля Словацької Республіки. Пізніше, відповідно до цього закону, підготувала близько 20 доповідей з оцінки та моніторингу флори й рослинності.

Свої багаті знання та досвід Марія Заліберова передає студентам й аспірантам вишів. Проводила лекційні заняття та семінари в Трнавському університеті, а тепер читає курс «Синантропна рослинність» в Університеті імені Коменського в Братиславі.

Марія Заліберова ніколи не стояла осторонь громадської роботи, брала діяльну участь в організації численних наукових вітчизняних і міжнародних конференцій, нарад, ботанічних екскурсій тощо, була секретарем Координаційної ради з вивчення та розвитку рослинності в Карпатському регіоні в рамках програми «Людина і біосфера», членом організаційного комітету міжнародної робочої групи з картування рослинності Європи, координаційної групи з дослідження інвазійних рослин Центру охорони природи та краю Словацької Республіки, відповідальним редактором і згодом – членом редакційної ради Бюлетня Словацького

ботанічного товариства, редакційної ради часопису «Monographiae Botanicae» (Польща), заступником завідувача відділу геоботаніки Інституту ботаніки Словацької АН тощо. Дослідниця є членом ботанічних товариств Словаччини та Чехії, а також президії Словацького ботанічного товариства, головою секції з дослідження синантропної флори та рослинності. За наукові досягнення й активну громадську діяльність Словацьке ботанічне товариство обрало Марію Заліберову почесним членом (1995), а згодом – заслуженим членом (2005), а в 2005 р. за працю «Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 2. Synantropná vegetácia» (1997) їй було присуджено найвищу нагороду Товариства – медаль імені Голубі.

Марія Заліберова не раз була учасницею міжнародних наукових конференцій, зокрема організованих і в Україні – в Кам'янці-Подільському та Боянах (2010), у Берегові (2015). Разом із д-ром габілітованим Владіміром Єгліком з Чехії у 2014 р. відвідала Закарпаття, здійснивши обстеження флори залізниць. Того ж року, разом зі своєю ученицею, а нині науковим співробітником Інституту ботаніки Словацької АН, д-ром Яною Маєковою та українськими ботаніками, Марія Заліберова розпочала дослідження в рамках міжнародного наукового проекту Словацької АН та НАН України за темою «Сучасний стан інвазійних видів у рослинному покриві прикордоння України та Словаччини і тенденції їх поширення». За цей час здійснено кілька експедиційних виїздів, виявлено інвазійні види в регіонах дослідження і зафіксовано нові для цих територій види рослин. Відомості про знахідку *Geranium purpureum* Vill. – нового для рівнинної частини України виду адвентивних рослин – опубліковані в «Українському ботанічному журналі».

Свій ювілей Марія Заліберова зустрічає в розквіті творчих сил, сповнена енергії та нових планів. Зичимо ювілярці міцного здоров'я, подальших наукових успіхів, здійснення заповітних мрій.

М.В. ШЕВЕРА, В.В. ПРОТОПОПОВА,
Є.Й. АНДРИК